

Brakteat og fibel

Brakteat

Fibel

Vidste du... at "brakteat" og "fibel" er ord for to forskellige slags smykker i jernalderen?

Hvad er den lavet af?

En brakteat er en lille rund plade af guld, der kan hænge i en kæde om halsen.

Brakteaterne har et billede stemplet ind i guldpladen.

En fibel er en sikkerhedsnål til tøjet af guld, sølv, bronze eller jern.

Fiblerne kunne være støbte eller smedede i forskellige metaller og med forskellig pynt på.

Moden indenfor fibler skiftede ofte. Derfor kan vi se på en fibel, hvornår den er fra.

Hvad blev de brugt til?

Brakteaterne var amuletter for de fineste folk. En fibel var nødvendig for at holde tøjet sammen.

Billederne på brakteaterne ser ud til at handle om guder og magi. Med en brakteat om halsen, håbede jernalderfolket nok at undgå ulykker. Vi finder kun få brakteater. De var kun for de fineste i samfundet.

Fibler er ikke sjældne. Almindelige mennesker brugte fibler af jern. Var man velhavende, var fiblerne af bronze, sølv eller guld.

Et vildt fund

Brakteat med runer!

I 2012 fandt vi tre flotte brakteater i nærheden af Randers. De to af dem havde runer på! Det er svært at tyde runerne. På den ene er det rent vrøvl, det der står. På den anden brakteat står der måske: "Jeg (altså brakteaten) beskytter". Her giver runerne god mening. Vi mener nemlig, at brakteater var amuletter, der beskyttede den, der bar smykket.

Detektorfund,
Stavsager ved Randers

Sværd

Hvad er det lavet af?

Jernalderens sværd var lavet af jern og havde håndtag af træ, læder eller ben.

Sværdenes klinger var smedet i jern og pudset blanke. De kunne være lavet, så de havde enten én eller to ægge. Det betyder, at nogle sværd kun havde én skarp side, mens andre havde to (det kalder man også et tveægget sværd).

Sværdet havde en skede af træ eller læder til at opbevare sværdet i. Skeden kunne have beslag af sølv eller guld.

Hvad blev de brugt til?

Kamp! I modsætning til knive og økser var sværd udelukkende lavet til at kæmpe med.

Det var ikke alle i hæren, der havde et sværd i jernalderen. Det var kun de højtstående officerer. De andre havde buer, pile og lanser.

I jernalderen og vikingetiden kunne de også finde på at ofre flotte sværd til guderne.

Et vildt fund

Vikingsværd

Dette flotte vikingsværd blev fundet i Gudenåen af en dykker.

Det er et helt fantastisk fund. Der var rester af sværdets skede på klingens. Mon krigeren har lagt sit sværd i Gudenåen som en gave til krigsguden Tyr, - og håbet på at få held i krig?

Sværd fundet ved Hospitalsengen ved Randers.

Runesten

Vidste du... at runesten er rent blær?

Hvad er den lavet af?

Runesten er store sten, hvor der er hugget runer, billeder og mønstre i. De var malede i stærke farver.

Mange ting fra oldtiden er rådnet bort. Men runesten holder til lidt af hvert. Det har sikkert også været meningen, at de skulle stå til evig tid, da de blev lavet.

Runerne er blevet hugget i stenen med en hammer og mejsel.

Hvad blev de brugt til?

Runesten blev lavet for at vise verden, at man var ud af en magtfuld slægt.

Som regel fortæller runestenene om bestemte personer, der er døde, og om deres slægt. De fortæller også om den, der sørger for, at stenen blev stillet op. Det var en betydningsfuld person, der kunne rejse en runesten for nogle i sin slægt.

Vi finder runesten fra vikingetiden, som er den sidste periode af jernalderen. De fleste runesten blev lavet i 900-tallet.

Et vildt fund

Jellingestenen. Et af de allermest kendte fund fra Danmark er den store Jellingesten. Der er et billede af den i dit pas! Stenen blev rejst af Harald Blåtand for at vise, hvilken mægtig mand, han var. På stenen står der, at Harald Blåtand "gjorde danerne (danskerne) kristne".

Runesten,
Jelling ved Vejle

